

ŠIBENSKI list

ŠIBENIK
Srijeda,
14. siječnja 1953.
Izlazi tjedno
God. II. Broj 22
Cijena 5 dinara

ORGAN NARODNOG FRONTA ZA GRAD I KOTAR ŠIBENIK

Znameniti datum u povijesti Šibenika

15 siječnja 1873. narodno općinsko zatupstvo Šibenika izabralo je prvu hrvatku upravu ovoga hrvatskog grada

Nije li možnatočno nazivati borbu ko se šezdesetih, sedamdesetih i osamdesetih godina vodila u Dalmaciji — narodno porbom? U Dalmaciji, kojae kolijevka stare hrvatske jave; u kojoj se bujno razvijarhatska knjiga; koja je, red Bosne i Hercegovine, ajslavenskija naša zemlja? Još k tome u Šibeniku, grad osnovanom pred hiljadu gina od Hrvata, u kome je iraković kroz svoju »Vilu Slinku« klica: »S istoka na pad i opet u poprič — svužući i dosad slovinske vrstiče«, a Marko Antun Vidović 1829. prevodeći Đorđićev epos, pisao: »Najviše me nito navela ljubav koju gojirprena ilirskome jeziku, jedlome, prvome i pravom jeziku zavičaja mogae; u kome sstaro hrvatsko pismo, glagolj, sačuyalo u stotinama ispiva; koji je od tuđinske sile o potlačen, ali nikad pokore, jer je čvrsta bila njegova vera u slobodu, koju je jedni Divni živo izrazio stihom povjesniku Zavorovcu: »Vrem — nam ugrabi polja, a tui ljudi (Mlečani) prava. — Ostade samo nam nada.«

Slaverki karakter naše zemlje, odta, ni od koga nije u tim borlama osporavan. dapače i san autonomai, stranaka koja jopobijala sjedinjenje Dalmacijes Hrvatskom kao prerano inoportuno, opetovano su žicali da su grana slavenskoj stabla, nazivajući klevetnicima one koji ih krste talijansim imenom. Htjeli su da svoj borbu s narodnjacima prika; prostom borbom diviju politkih stranaka, poričući svak narodni karakter te borbe.

Meduta, stvar nije tako stajala, brba je obuhvatala široko poručje prosvjete i političkih socijalnih odnosa, čitav život budućnost jednoga naroda. Oni koji ne samo što nisu ngli ili htjeli shvatiti pravi rodni duh i zdrave narodne težnje, nego su ih kočili i č, pobijali, morali su se, i ped svih deklamacija, smatiti ne više usahlom granom ni narodnom debilu, nego otpalicima. Jer, borba se vodila a slavenski karakter javno života zemlje, za pravo naš jezika u školi, sudnici i ravi. Na pokrajine razbijen fan narod tražio je svoje jedtvo, koje su baš tada postali bili Nijemci i Talijani — mod Hrvatske i Dalmacije tito je ujedinjene. Puku je gadio bio režim talijanaške gospode i činovnika, koji su gponizavali na svakom koru (seljak i prostak bili su pojjima jedno te isto: »villano« batinali (kao valjda posljednjju Šibeniku, dobio je 23. ožjka 1866. 12 štapa Josu Sos), bacali u tamiu (i 1869.) radi započinjanja berbe b prisustva gospodarevog vornika, a živjeli isključivo od težakovih truda, jer je poljoprivreda tada predstavila, izravno ili neizravno, čeko najveći izvor života sv društvenih redova.

Autonomaški Slaveno-Dalmajinci li su povlašteni gra-

danski sloj, vrlo tanak i u samim gradovima, ali moguć uplivom i imetkom. Teško mu je bilo rasti se sa vlašću, teško i pomisliti na pohrvaćenje ureda i škola, još teže na buduće razrješenje kmetkih odnosa. Autonomaaškoj gospodi milo je bilo vidjeti težaka gdje im prilazi s kapijom u ruci («colla beretta in man»), ali su tu crven-kapu i šubaru perhorescirali do te mjere da su u Šibeniku pristup u prostorije svoga društva učinili ovisnim od nošenja klobuka. Početkom sedamdesetih godina sela šibenske općine imala su same dvije osnovne škole: u Primoštenu i Rogoznici; samo u ovoj drugoj je nastavni jezik bio hrvatski. Ni u tada jedinog javnoj gradskoj osnovnoj školi nastavni jezik nije bio hrvatski, pa se

Korčuli i Dubrovniku — dan je samo jedan zastupnik.

Slično je učinjeno i u pogledu općinskih zastupstava: poreznici odnosno od njih plaćeni poroz grupirani su prema veličini općina i broju članova općinskog vijeća, u dva ili tri izborništva (tijela), koja su birala jednaki broj vijećnika (Šibenik je imao tri izborništva i 36 vijećnika). Sami zakon morao je priznati apsurdnu mogućnost da u prvom biraočkom tijelu bude manje izbornika negoli vijećnika koje to tijelo bira, pa je učinio jednu tijesnu koncesiju. No uza sve to, općinsko je zastupstvo, ukupno uzev, predstavljalo ogromnu manjinu izbornika, jer su, na pr. u Šibeniku, par desetaka izbornika prvog tijela i jedna stotina izbornika drugog birali skupa dva

riedične pojave gladi i epidemije podgrizale su njegovu snagu. S druge strane, talijanaši su nastupali lukavo sa svojim »slaveno-dalmatinstvom«, pravili se »pravim prijateljima puka« (svoje proglose intencionalno su pisali ikavštinom!), pravili svuda koncesije, izbjegavajući svaki frontalni napadaj. Kad su u srpnju 1865. provedeni prvi općinski izbori, autonomai su u slozi sa narodnjacima izabrali općinsko vijeće i upravu. U trećem tijelu izabrano je 12 težaka, a u ostalim dvjema istaknuti narodnjaci dr. Ante Bersa, dr. Jerolim Šutina, dr. Ivan Fontana, Ljubislav Kovačević, Spiro Popović i još nekolicina. Popović, Bersa i Fontana izabrani su dapače, i za članove općinske uprave, prisjednike. Za načelnika, pak izabran je autonomai dr. Lujo Frari.

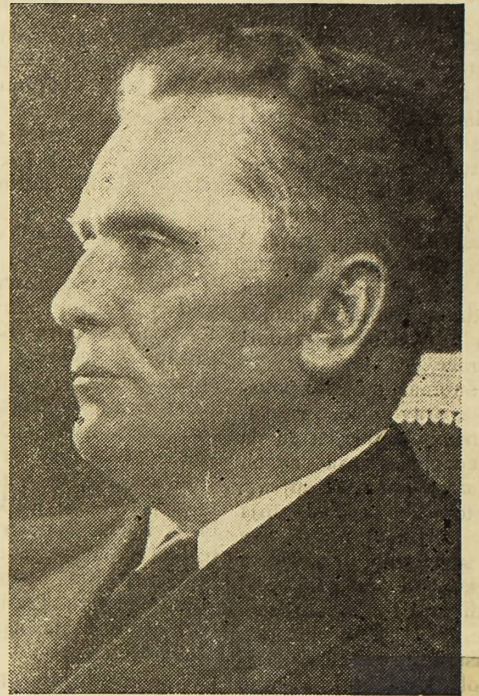
Ova sloga, obzirom na razvoj narodne borbe u Dalmaciji, nije, dakako, mogla dugo potrajati. Razbila se već poslije par mjeseci, nakon osnutka narodne čitaonice.

Narodna slavljanška čitaonica

Kanonik Josip Mrkica, tvrdi narodnjak i pučki pisac, započeo je akciju da se i u Šibeniku osnuje narodna čitaonica, koja će okupljati narodne ljude i gajiti slavensku riječ i kulturu. Već 22. siječnja 1866. predana je vlasti molba za odobrenje osnutka Narodne slavljanške čitaonice u Šibeniku, koju su potpisali: Mrkica, dr. Fontana, dr. Šutina, dr. Bersa, dr. Konstantin Koštan, Sava Omčikus, Ivan Kovačević, Krste Babić, Ljubislav Kovačević, dr. Dinko Katalinić, direktor realke, Franc Lapena i Petar Delalija, sve istaknuti Hrvati i Srbi. Već 29. siječnja izdano je odnosno odobrenje.

(Nastavak na drugoj strani)

Maršal Tito prvi predsjednik Republike

DANAS JE NA SVEČAN NAČIN NA ZASJEDANJU NARODNE SKUPŠTINE FNRJ IZABRAN ZA PREDsjedNIKA FEDERATIVNE NARODNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE MARŠAL JOSIP BROZ-TITO.

Nakon što je narodnim poslanicima oba Vijeća objašnjen način izbora, prešlo se glasanju. Ukupno je glasalo 568 narodnih poslanika. U Saveznom vijeću od 371 prisutnog poslanika glasalo je 371, dok je u Vijeću naroda od prisutnih 198 glasalo 197 poslanika.

Neopisivo oduševljenje zavladao je među narodnim poslanicima, kada je za prvog predsjednika Republike izabran maršal Tito. Dvoranom i na prostoru ispred Narodne skupštine, gdje su se okupili deseci hiljada Beogradana, prolamao se nekoliko minuta pljesak i poklici Tito—Republika.

Poslije nego je položio zakletvu, maršal Tito održao je govor u Narodnoj skupštini.

I radni ljudi našeg grada i kotara pridružuju se ostalim građanima naše socijalističke zemlje, pozdravljajući radosno izbor prvog predsjednika Republike, vode i učitelja — maršala Tita.

Pred kongrese Narodnog fronta

Konferencije osnovnih organizacija Narodnog fronta

GORNJE DANILO

Na konferenciji, koja je 11. ov. mj. održana u Gornjem Danilu, prisustvovalo je 147 frontovaca. Analiziran je dosadašnji rad osnovne frontovske organizacije, a izabrani su delegati za kotarsku i općinsku konferenciju i to: Ante Grandić i Stipe Spahija za kotarsku, a Ive Vukšić, Mate Spahija i Mirko Rak za općinsku konferenciju.

U diskusiji mnogi su frontovci govorili o neprijateljskoj politici Vatikana, te su pozdravili Odluku Vlade da s njim prekine diplomatske odnose.

SLIVNO

U izvještaju, koji je podnesen na konferenciji NF-a u Slivnu, kaže se da rukovodstvo organizacije u mjestu ima pojedinaca koji nisu ozbilj-

no shvatili ulogu NF-a. Održan je neznatan broj predavanja i konferencija i to svega tri politička predavanja i tri konferencije. Na čišćenju bunara i lokava te popravku seoskih puteva frontovci su dali 8000 dobrovoljnih radnih sati. Članarina se, međutim, stopostotno uplaćuje.

Za delegata na kotarsku konferenciju izabran je Stipe Bralić, a za općinsku Niko Mirković. Izvršena je i dopuna rukovodstva organizacije NF-a.

GREBAŠTICA

Prošlih dana u Grebaštici je održana frontovska konferencija na kojoj je iznesen rad organizacije u proteklom periodu. Donesen je plan rada za ovu godinu u kojem je, pored ostalog, predviđeno da se završe radovi na školskoj zgradi i da se popravke seoskih putevi.

Za delegate su izabrani Ante Peran i Josu Bačelić Todin.

U svojoj konferenciji u Podinama frontovci su izabrali Ivana Vukičevića za svog delegata na kotarsku konferenciju.

U izvještaju je istaknuto, da su frontovci ovog sela postigli dobre rezultate na raznim akcijama u prošlog godini. Očistili su seoske lokve i cisterne a napravili su i 3 kilometra novog puta. Na sastanku su, pored ostalog, frontovci odlučili da za izgradnju škole osiguraju svu potrebnu radnu snagu na dobrovoljnoj osnovi.

Odbor NF-a nadopunjen je novim članovima

*Pet vjekova vaj! žalosti krute,
Zadade nam teške rane ljute.
Pet vjekova bismo zakopani
U verugam robskim okovani.*

*Sladki jezik i narodnost milu,
Htješe tuđin zakopat na silu;
Ali jurve, budi Bogu hvala.
Vražja nada njega je izdala.*

*Narodnost smo našu izkopali,
Mili jezik na svjetlost izdali.
Šibeniče grade na kraj mora.
Svietla ti je zabilila zora!*

*Veseli ti bieli danci sviču,
Sjajni dani narodnome biču;
Narodnosti si svoju utvrdio.
Temelj si joj dobar postavio.*

U siečnju 1873.

Dume Iljadica Petrov

nije čuditi da 1865. na jednoj predstavi varoških bratima imade 88 križa a samo 22 potpisa.

Autonomašku vlast u javnom životu čvrsto je podupirala austrijska vlada, stvorivši na jugu Monarhije s njemačkom hegemonijom posebnu talijansku koncesiju. Teško je to osjetila naša Istra, ali i Dalmacija je morala voditi dugu i tešku borbu da svome narodnom pravu izvojuje konačnu pobjedu. Austrija je vješto skrojila izborni red za Sabor Dalmacije: par stotina najvećih poreznika biralo je 10 zastupnika, par gradova i gradića 8, odbori trgovačkih komora 3 zastupnika, i — eto većine prema 20-orici zastupnika dalmatinskih sela. K tome, biraočje je pravo pripadalo samo intelektualcima, činovnicima i poreznicima (u gradovima, čak, samo prvim dvjema trećinama ovih), dakle ne i sirotinji, ali zato i takvim poreznicima koji nisu fizička lica: društvima, crkvenim nadarbinama, zakladama. Kotarima za koje se znalo da će birati narodnjaka: Benkovcu, Imotskom, Makarskoj,

puta više vijećnika nego više hiljada izbornika trećeg tijela.

Kraj takvog sistema, teško je borbu morao voditi naš narod da bi mogao dobiti u svoje ruke zemaljsko zastupstvo i vlast u svojim općinama.

Šibenskom puku uspjealo je, istina, 1849. g. da u revolucionarnoj godini naletom a zakonito izabere svoje općinsko zastupstvo i pučkog sina Niku Koštana za načelnika. Ali kratka je bila njegova vlast: francijosefinska reakcija vratila je na vlast opet talijanaške konte.

Povratkom ustavnog života, 1861. g., činilo se da će biti moguće likvidirati talijanaštvo. Austrijska vlada i birokracija produžili su mu, međutim, život. Šibenskom puku falilo je vodstvo. Dr. Petranović, prvoborac Narodnog pokreta u Dalmaciji, a rođeni Šibenčanin, koji je jedini bio u stanju da pokrene narodne mase, nalazio se sa službom stalno u Zadru. Tih godina predao se sav nauci. Narodnih ljudi od znanja i ugleda maio je tada bilo. Narod, pak, bio je stegnut nevoljom, pe-

Pred 80 godina općinsko zastupstvo Šibenika izabralo je prvu hrvatsku upravu

(Nastavak sa prve strane)

Narodna Čitaonica postade kulom Narodnog pokreta u gradu i okolici. Bila je i dugo vremena ostala rasadnikom ideje narodnog preporoda, bratstva i jedinstva Hrvata i Srba, zborom narodnjaka i narodne omladine. U njoj se čula i kultivirala hrvatska riječ i knjiga (dr. Šutina i Mrkica bogatim darom knjiga udarili su u okviru Čitaonice temelj prvog hrvatskoj knjižnici u gradu), orila rodoljubiva pjesma.

Talijanaši, okupljeni u svom gospodskom ekskluzivnom »Casinu«, osjetili su da im tlo izmiče ispod nogu. Otuda sve moguće intrige, pakosti i denuncije njihove protiv Čitaonice i njezinih članova. Talijanaši, okupljeni u svom gospodskom ekskluzivnom »Casinu«, osjetili su da im tlo izmiče ispod nogu. Otuda sve moguće intrige, pakosti i denuncije njihove protiv Čitaonice i njezinih članova.

Autonomaši su tako pokazali svoje pravo lice. Prijevarama i nasiljem uspjeli su da kod slijedećih izbora istisnu narodnjake iz općinske uprave. Bila je to njihova posljednja pobjeda. Njihovi redovi sve više su se rjediti. I općinska glazba, koja se nalazila pod njihovom kontrolom, otkazala im je 1869. g. poslušnost. Talijanašima je ostalo vjerno tek nekoliko glazbara, koje su opskrbili plavim kapa, do čim su svi ostali formirali posebnu »Gradansku glazbu« i uzeli crvene kape.

U prepunu čašu narodnog ogorčenja trebalo je da padne samo još kap, pa da se preljuje. Na to nije trebalo dugo čekati.

»MONZAMBANO«

30. srpnja 1869. uplovila je u šibensku luku i usidрила se talijanska ratna lada »Monzambano«.

Gospodari »Casina« odlučili su prekriti oficirima i posadi talijanske korvete svečan prijem u prostorijama društva na trgu pred katedralom. »Plavima« od općinske glazbe naredeno je da na trgu prirede koncert.

31. srpnja — bila je subota — u poslijepodne iskrcali su se sa »Monzambano« skoro svi oficiri i jedno 60-ak mornara. Oficiri su pošli u »Casino«, a mornari se u skupinama razidoše po gostionicama i krmama. Nakon što su se izopijali, počeli su zadirkivati ženske, psovati i svadati se, te izazivati stanovništvo. Vraćajući se iz Varoša, razoružali su i ranili dva žandarma, te pokušali provaliti u jednu gostionicu. Čitav Varoš ustao je na noge, još kad je čuo da su ranjena i tri težaka. Na ovakve »goste« poletješe sa svih strana babulji. Mnogi se mornari, nakon što su demolirali par dućana u širokoj ulici, bacili u more, a neki se posakrili. Četnaest ih je bilo ranjeno. Svečani prijem u »Casinu« prekinut je uslijed panike koja je nastala. »Monzambano« je odmah otplovio.

Ziva reakcija naroda u slučaju »Monzambano« imala je velik odjek u svoj Dalmaciji. Talijanaši su i opet izgubili jednu bitku, a Narodni pokret okupio i one koji su dotada bili mladi ili pasivni. Puk je sada dobio i pravog i odlučnog vođu. Bio je to Ante Šupuk.

Vrlo mlad (rođen je 1838.),

agilan i hrabar, rođen pučki šibenski sin, sa širokim vezama i prisnim poznavstvom u narodu šibenska okolice (imao je mlinice na Krki), Šupuk je bio kao stvoren za vođu. Znao je i diplomizirati kad je trebalo, ali i žestoko nastupiti kad se nije dalo drukčije. Do 1869. bio je pasivan. Tada se — veli jedan izvještaj vlasti — »naglo bacio na političko polje i postao snažnim zanosnim pobornikom Narodne stranke.«

Šupuk je povodio sada već organizirani narod u prvu veliku političku borbu, u borbu za hrvatsko predstavništvo grada i kotara Šibenik u dalmatinskom Saboru u Zadru.

IZBORI ZA SABOR 1870.

Deset punih godina držali su autonomaši u svojim rukama i gradski zastupnički mandat, i oba mandata šibenskih sela i ostalih triju općina šibenskoga kotara (Skradin, Tijesno i Zlarin). Osim tješnjanske općine (u ovoj se tada nalazilo i područje Vodica), u kojoj je, poglavito zaslugom Vodičana, Murterana i Betinjarna, Narodna stranka zbacila talijanaše sa vlasti i za načelnika izabrala Kažimira Salamuna, sve ostale nalazile su se u autonomaškim rukama. Skradinski načelnik Marasović iskazivao se pred pukom kao Slaven i govorio: »I ja govorim naš jezik kao pop Uroš i pop Bogdan (Dobrote)«. U Zlarinu je općinu držala u svojim rukama šaka autonomaških gazda, protiv volje sela a naročito Krapnjana (Krapanj je tada pripadao zlarinskoj općini), Prvičana i Kaprijana.

Stoga je Narodna stranka, kad je 21. svibnja 1870. raspušten Sabor, a izbor novoga određen oglasom od 3. lipnja, morala uložiti golemi napor da se suprotstavi autonomaškim makinacijama, u prvom redu iskripljavanju biračkih spiskova, koje su izradivale općine. A malo je vremena vlast za to ostavila, jer se zastupnike sela biralo 4. srpnja, a gradskog zastupnika 7. srpnja. K tome, zastupnike sela nisu izbornici birali izravno, nego putem posebnih svojih pouzdanika (t. zv. biranih birača), a ove se biralo: u općini Zlarin 25. lipnja, u tješnjanskoj sutradan, u šibenskim selima 27., a u skradinskoj općini 28. lipnja.

Narodnjaci su nastupili organizirani. Već 11. lipnja saopćio je Narodni izborni odbor za grad i kotar Šibenik vlasti da se konstituirao. Imena njegovih članova, istaknutih aktivista Narodnoga pokreta u našem kraju, zaslužuju da budu i danas blagodarno spomenuta.

Predsjednik odbora bio je Šupuk. Podpredsjednici: Anđeo Carminati i Marin Novak. Članovi: pop Niko Zurić, Grgo Čelar Matin, Ante Karadole Perin, Nikola i Anđelija Dudan, Marko Pavasović pok. Save, Šime Vidović, advokat dr. Ivan Fontana, načelnik Kažimir Salamun pok. Šime, Jakov Glamač pok. Marka, Josip Marinović pok. Ivana, Josip Šprljan pok. Lovre, Franje Vlahov Tomič, Šime Čačić pok. Krste, Jakov Šandrk pok. Tome, Nikola Škalabrin Barin, Jure Kursar pok. Cvitana, Lovre Čukrov Markov, Tome Markoč pok. Vica, Jere Vlahov Šimin, Lovre Fržop Ivanov, pop Ivan Franić, kanonik Mrkica, Antun Delfin pok. Marka, Petar Bokan pok. Martina, Paško Blažević pok. Pere, Lazo Zlatan, Jakov Despot, Mate Višnjčić, Mate Baranović-Lojko, Šime Koštan pok. Stipana, Ivan Vidović pok. Martina i Lovre

Bubić.

Spremili su se i autonomaši. Po običaju, najprije licemjermstvom: u svom proglasu od 17. lipnja, koji je tiskan i na hrvatskom jeziku (ikavicom!), kažu: »Autonomi su svi narodnjaci ili dalmatinci niti poznaju niti primaju drugu narodnost.«, pa onda kao svoju »namiru« ističu: Hoćemo razvitak slavjanskog jezika, nastojati da se postupno uvede u škole i u sud . . . pomnožanje pučkih učiona.« Pa, nakon mnogo austrijanštine i »čutjenja vinstosti prama preuvisnomu našem Cesaru i Kralju«, poklik zanosa austrijskom caru.

Licemjermstvo je malo moglo pomoći. Slijedile su laži. Primoštencima su autonomaši govorili da su Rusi poslali narodnjacima 300 fiorina da kupe zemlje feuda Vidovića i da sa njih istjeraju težake. Narodni pokret je proglašavan protivdržavnim. Nakon pljuska laži i kleveta, uslijedile su makinacije sa biračkim spiskovima. Autonomašima na općinama dobro je došao kratki rok od samih šest dana za izlaganje tih spiskova, pa su od njih napravili pravo čudo neuvrštavajući ili brišući stotine narodnjačkih izbornika, a protuzakonito uvrštavajući bez prava glasa. Do dana zaključenja biračkih spiskova narodnjacima je uspjelo pregledati samo spiskove za šest katastarskih općina šibenskih sela. Samo u odlomku Lozovac Konjevrate utvrđeno je da nije unesen 121 izbornik, a da je nepravilno uneseno 80 izbornika. Brojne pojedinačne i kolektivne žalbe bile su prikazane i u samom Šibeniku, u samoj jednoj od ovih navodi se 212 neuvrštenih izbornika. Autonomaši su brisali iz biračkog spiska čak glavara Doća i aktivnog općinskog vijećnika Šimu Bujasa!

Na kraju, došao je i teror vlasti. Pojačane su žandarmijske postaje: u Zlarinu sa 4, u Tijesnom sa 8, u gradu Šibeniku sa 11, a u Skradinu sa 9 žandarma. Naredena je pripravnost vojničkom garnizonu u Šibeniku, a na traženje skradinskog načelnika Marasovića poslani su u Skradin i Šibenik dvije kumpanije vojnika iz Benkovca.

Kotarski poglavari u Šibeniku Laneve podupirao je autoritetom državne vlasti autonomaše na svakom koraku tako očito da je i samo Namjesništvo u Zadru od nje tražilo izjašnjenje da li ne misli možda kandidirati. Ovaj poglavari ružio je i protiv riječima napadao narodnjake čak i u službenim spisima. Lično je učestvovao kod izbora biranih birača u Zlarinu, dopuštajući autonomaškoj izbornoj komisiji da radi što hoće. Tako je dopustio da u Zlarinu 50 osoba glasuje mjesto odsutnih izbornika, dozvolio da izbor bude zaključen čim je palo 339 glasova, dok su brojni izbornici još čekali. Nije htio da spriječi napadaje na seljane Zablaca i Kaprija te Krapnja, koji su glasovali sa narodne predložnice, a samoga Šupuka dao je odstraniti sa birališta.

Slično je bilo i u Skradinu. Međutim, općina Tijesno i sela šibenske općine izabraše samo narodne birane birače, prva 12, a druga 17, i to je bilo dosta da u ponedjeljak 4. srpnja 1870. budu sa 28 protiv 25 glasova izabrani za zastupnike šibenske okolice Ante Šupuk i tješnjanski župnik Josip Raimondi.

Grad Šibenik slavio je u četvrtak 7. srpnja svoju prvu veliku pobjedu: od predanih 426 glasova narodnjački predložnik Josip Fontana, pred-

sjednik Prizivnog sudišta u m., dobio je 318 glasova. Slavije je te večeri bilo veliko, neopisivo. Isti Laneve, koji je toga jutra silom spriječio narodnjačke izbornike da podu u povorci, pod trobojnicama i sa glazbom, na birališta — glasovalo se u općinskom Fondaku — morao je u svom izvještaju to priznati riječima: »Izabrani zastupnik bio je od Narodne stranke počašćen veličanstvenom manifestacijom: povorka je od 7 sati navečer pa do kasne noći išla gradom i zagradima, sa glaznom, bakljama i barjaticama i beskrajinim poklicima »Živio!«. Svirala je i općinska glazba.«

Tako je Šibenik ove godine sva svoja tri zastupnika pridružio narodnoj većini u dalmatinskom Saboru.

Po prvi put se tih dana čula u političkom životu i šibenska žena. Šibenčanke su priredile 26. i 27. lipnja pravu mačju deraču zlarinskim autonomaškim biračima, tako da nisu mogli pristati uz obalu. Vikalo se: » . . . što ste se prodali Talijancima!«, zviždalo, bacalo kamenje. Kad je 15. srpnja, nakon izbora, kroz Goricu prolazio namjesnik barun Fluck, u pratnji šibenskoga autonomaškog načelnika i poglavara Laneve, ispriječila se pred nj pučanka Tonka žena Mate Čarije i kazala mu: »Ne slušajte ih ništa, gospodine, jerbo vam lažu!«, a općinskom redaru dodala još nešto goroga.

Radi postupka autonomaškog načelnika kod izbora u Zlarinu, Krapanjci su zabranili svom glavaru da od njega primi ma i jedan službeni spis.

Talijanaški je bijes radi poraza izgubio i zadnje vanjske forme pristojnosti, izazivajući javnu sablazan. Možda je najveći skandal izazvao talijanaški kanonik Bioni, psujući 27. kolovoza 1871. na Pomišlju prije mise pred tečajima sve od reda, »Šta vam je Ljubislav Kovačević? — vikao je. — On je vaš Bog koji hoće da vas sve poričani! A šta vam je Ante Šupuk? Ono smeće, onaj lopov koji troši tolike novce koje prima iz Rusije, a uvijek je kukavan. Šta vam je Šime Koštan? Ona jarčina, onaj razbojnik, ona ništica . . . Pa, psujući sto krsta prisutnima, nije propustio da svoju u Kristu braću Mrkicu i Raimondija nazove . . . imbrojunima i . . . intrigađurima«, a samoga biskupa » . . . magarecem«.

ŠIBENSKA OPĆINA — HRVATSKA!

Izbori za Sabor 1870. pokazali su da autonomaštvo silom i prijevaramom drži upravu šibenske općine, protiv izražene volje stanovništva. Stoga je Namjesništvo još sredinom 1871. g. odredilo da se izvrše novi izbori za općinsko zastupstvo Šibenika. Autonomaška općina, uza sva požurivanja, nikako da kraju privede pripreme za izbore. U prosincu obećala je da će pripreme biti uskoro gotove. Ali moralo je proći još pola godine da dođe do raspisa izbora. Morali su se održati u svibnju 1873., ali su i opet odgođeni. Talijanašima se očito nije žurilo da općinu predadu u narodne ruke.

Nakraju, izbori su ipak raspisani, Izbornu komisiju i 12 vijećnika III. tijela imalo se birati 17. i 18. lipnja, 12 vijećnika II. tijela 19. lipnja, a 12 vijećnika I. tijela 21. lipnja.

Autonomaši su dobro znali da se na izbore za vijećnike III. tijela, kome su pripadale hiljade izbornika iz puka, mahom narodnjaka, ne mogu ni prikazati za kakvom nadom u

uspjeh. Stoga su uprli sve svoje sile da prodru sa svojim predloženicima u II. i I. tijelo, i na taj način, neka i protiv volje ogromne većine općinara, dobiju većinu u općinskom vijeću, a time i upravu općinom. I. tijelo imalo je jedva stotinu izbornika, većinom činovnika i od vlade ovisnih ljudi, koje je vlast mogla nagnati da glasuju za predložene »autonomno-ustavne« stranke (tako su šibenski autonomaši počeli nazivati svoju koteriju, kako bi njihovi narodnjački protivnici ispali protivustavnima, protivzakonitima, protivdržavnima!). Vlada je to i učinila, pa su sva morala bića kojima je upravljao državni Demanij, glasovala za talijanaše. Ali u II. tijelu, u kome je glasovalo nešto preko 250 izbornika, bilo je i neodvisnih ljudi. Tu su autonomašima mogle pomoći samo makinacije. One su i pomno pripremljene.

Cestitom dru Frariju, autonomaškom načelniku, nije se milila takva rabota, a kamoli još da u njoj učestvuje kao predsjednik izborne komisije. 15. lipnja, dva dana prije početka izbora, dr. Frarije napustio upravu općinom, a jednom težaku svjetovao doslovno: »Glasuj za svoju crvenu kapu!«, t. j. za narodnjake. Uprava općinom povjerena je općinskom prisjedniku Galvaniju, poznatom povjersniku.

Do tada su četvoricu članova izborne komisije, koja su s upravljačem općine vodila izborni čin, birali odmah na početku izbora izbornici svih tijela skupa. To autonomašima nije bilo po volji, jer su većinu imali narodnjaci, pa su nastojali da svako tijelo bira svoja posebna četiri člana. Vlast na takvu novinu nije mogla pristati.

I tako su 17. lipnja izabrani za članove izborne komisije sami narodnjaci: Šupuk, pop Franić, Marin Novak i Ivan Lapena.

17. i 18. lipnja izbornici III. tijela izabrali su složno i jednodušno prvu trećinu vijećnika. Izboru ni sa čije strane nije bilo prigovora.

19. lipnja biralo je II. tijelo. Autonomaši su pokušali proturiti veći broj glasova putem nezakonitih izbornih punomoćja raznih ustanova i zaklada. Tako je autonomaš dr. Lokas došao sa punomoćjem crkvinarstva katedrale, uza sve to što je predsjednik ovoga odrekao svoj potpis. Nezakonito su uneseni u birački spisak i pokušali glasovati neki birači autonomaši, inače izbornici I. tijela. Izborna je komisija strogo na to pazila i nije dala da se na takav način stvaraju glasovi. Izbor je završen s uvjerljivom narodnjačkom pobjedom, i tako je Narodna stranka već izborom 24 vijećnika III. i II. tijela izvojevala pobjedu.

Izabrani su: Ante Šupuk, Anđeo Carminati, Vice Peršen, Šime Koštan, Ante Iljadica, Paško Čikara, Mate Baranović-Lojko, Šime Bujas, Tome Bogdan, Ante Kitarić, Jakov Despot, Ante Ljubičić pok. Dume, Mate Julović, Niko Lončar, Niko Staničić, Stevo Brkić, Mate Čelar, Dume Đadro, Gajo Karadole, Marin Novak, Stipe Vučeno- vić, dr. Ivan Fontana, Marko Baranović pok. Ante i dr. Federik Draganić.

Protiv izbornika vijećnika II. tijela autonomaši su uložili žalbu.

Želeći imati stalnu kontrolu nad biračkim spiskom, a radi slijedećeg izbora I. tijela, narodnjačka četvorica članova izborne komisije došla su 20. lipnja u općinski ured

i zatražila im se stavi na uvid birni spisak II. i I. tijela. K li su bili iznenađeni kao je općinski tajnik kazala je spisovne dr Galvani, čito zlonamjerno odnio svj kući. Na taj je način izbornoj komisiji onemogućena da kod biranja vijećnika tijela spriječi namjeravanu obnovu glasovanja autonomaških birača II. tijela u I. elu. Stvar se pretvorila uandal. Kad je 21. lipnja im započeti biranje vijećnika tijela, narodnjačka četvorica la su izjavu, teško optužajući predsjednika komisije za zloupotrebu uredovne vjti, i napustila birališta. Izbiti je čin, na taj način, prekut.

O odlikome skandalu javnost je baviještena otvorenim pismom, koje su Šupuk i drugovi, u formi tiskanog letka, uputi dru Galvaniju 24 lipnja.

Općinskim upravljaču nije se žurilo da zakaže nastavak izbora, prenda je na to pozivan od nadorne vlasti. U prvom redu bio mu je do toga da se izlaz upuka i drugova uzme kao njihova odreka na članstvu u izbornoj komisiji, uslijed čega bi onda sami birači I. tijela zabrali nove članova, s druge strane, htio je dobiti na vremenu: ako nadorna vlast povoljno riješi utok autonomaša protiv izbora II. tjea, lako će biti izabrati vijećnike I. tjea uz pomoć vlasti; ako ga odbije, bolje je da se s izborom vijećnika I. tijela odulji, jer će tako kasnije doći do izbora narodnjačke općinske uprave.

Tek ujesen, lo. rujna, došlo je do izbora vijećnika I. tijela. Izabrani su autonomaški predložnici, očitom potporom vlasti, kojij nije bila u računu potpuna pobjeda narodnjaka.

Protiv ovog izbora uložili su žalbu narodnjaci.

I narodnjački, i autonomaški žalbu Namjesništvo je odbacilo. Autonomaši su pokušali žaliti se lečkoj vladi, premda je odluku o potvrdi izbora izlazila iz kruga njezine nadležnosti. Radiu su i opet o dobivanju na vremenu . . .

Stvar je prešlo kotarsko poglavarstvo u Šibeniku, koje je 10. siječnja 1873., odredilo saziv izabranoga općinskog vijeća te smo uputilo poziv pojedini vijećnicima da pristupe zasjedanju općinskoga zastupstva koje je odredeno za 15. sječnja.

U srijedu 15. siječnja 1873. dvorana d'vne palače Draganića, u kojoj se nalazio općinski ured, o'vjela je našom riječju. Bira se po prvi put narodna upra šibenske općine. Uz ogromno oduševljenje puka izabrani su za načelnika Ante Šuk, a za prisjednike dr. htana, Carminati, Peršen, Kitan, Iljadica i Čikara. Sutdan, nova je uprava preuzla vodstvo općine.

Autonomaši sapstinalirali. 16. siječnja, dok ogromna povorka oduševljog šibenskog puka kliču prolazila kroz grad, nije ih bilo ni čuti ni vidjeti. Možda najbolju lekciju toj gospo dali mornari onih sedam ljanjskih jednoga grčkog renjaka šibenskoj luci, ke su u čast ove pobjede narotoga dan priredili spontan manifestacije. Novoizabranu upravu je 18. siječnja uime slavenske općine na to lijepo pismom za . . .

Na pohrvaćenju preda trebalo dugo čiti: janski dopisi mjeh odbijani su. Nije išlo par godina i nestasu činskog vijeća i o'ci dka talijanaštva. Zvije . . .

Prijedlog Društvenog plana

Narodnog odbora gradske općine Šibenik za 1953. godinu - za diskusiju

I. GLAVA

DRUŠTVENI BRUTTO PROIZVOD I NACIONALNI DOHODAK CJelokupne PRIVREDE NA PODRUČJU NARODNOG ODBORA GRADSKJE OPĆINE ŠIBENIK

1. Ukupan društveni brutto proizvod koji će se ostvariti u godini 1953. po ovome planu iznosi:

ukupno 1.608.793 hiljada dinara

Od ovog ukupnog društvenog brutto proizvoda ostvarit će se u pojedinim oblastima privrede društveni brutto proizvod u slijedećim iznosima i strukturi:

Privredna oblast	u hiljadama dinara		
	Društveni brutto proizvod	Struktura Amortizacija	Nacionalni dohodak
UKUPNO PRIVREDA NO-a	1.608.793	198.687	1.410.106
Industrija i rudarstvo	671.682	107.646	564.036
Poljoprivreda	38.321	987	37.334
Šumarstvo	—	—	—
Gradevinarstvo	690.931	67.361	623.570
Saobraćaj	48.884	11.060	37.824
Trgovina	73.938	2.004	71.934
Ugostiteljstvo i turizam	36.260	3.310	27.950
Zanatstvo	48.777	1.319	47.458

2. Ukupni nacionalni dohodak koji će se ostvariti u godini 1953. po ovom planu iznosi:

ukupno 1.410.106 hiljada dinara

Od ovog ukupnog nacionalnog dohotka ostvarit će se u pojedinim oblastima privrede nacionalni dohodak u slijedećim iznosima i strukturi:

Privredna oblast	u hiljadama dinara			
	Nacionalni dohodak	Fondovi	Akumulacija	Stopa AF
UKUPNO PRIVREDA NO-a	1.410.106	545.860	864.246	158
Industrija i rudarstvo	564.036	93.747	470.289	522
Poljoprivreda	37.334	30.378	6.056	21
Šumarstvo	—	—	—	—
Gradevinarstvo	623.570	311.785	311.785	100
Saobraćaj	37.824	24.497	13.327	56
Trgovina	71.934	42.838	28.096	68
Ugostiteljstvo i turizam	27.950	14.400	13.550	94
Zanatstvo	47.458	27.915	19.543	70

U iznosu akumulacije uključen je porez na promet bez kamata, koje za cjelokupnu privredu iznose: 56.072 hiljada dinara.

II. GLAVA

SREDSTVA KOJA SE UBIRU NA PODRUČJU NO-a GRADA

1. Akumulacija i fondovi drž. privredn. poduzeća Din. 830.792	
a) obavezna masa AF	830.792
b) planirani višak mase AF ukupno	—
2. Porez na promet ukupno	24.226
I. Državni sektor	12.766
a) industrija	534
b) trgovina	4.000
c) ugostiteljstvo i turiz. 5.600	
d) zanatstvo	2.032
e) vrednote	600
II. Zadrugni sektor	1.016
a) zanatstvo	1.016
III. Privatni sektor	10.444
a) poljoprivreda	2.600
b) zanatstvo i ostala zanimanja	7.844
3. Porez na dohodak	8.460
Ostali prihodi:	2.500
a) porez na nasljedstva i darovanja	200
b) prihodi ustanova i nadlež. 1.800	
c) ostali prihodi	500
UKUPNA SREDSTVA	865.978

III. GLAVA

RASPODJELA SREDSTAVA KOJA SE UBIRU NA PODRUČJU GRADA

Vrsta prihoda koji se raspodjeljuju	u hiljadama dinara					
	Fond za samostalno raspolaganje poduzeća	Zdravstvena zaštita NO-a	Savezni fond	Stopa no osiguranje	Republikanski fond	Fond NO-a
1 Akumulacija i fondovi drž. sekt.	39.449	49.310	419.989	122.375	150.355	49.314
2 Porez na promet državnog sektora	—	—	—	—	—	10.766
3 Porez na vino i rakiju državnog sektora	—	—	—	—	—	2.000
4 Porez na promet privatnog sektora	—	—	—	—	—	11.460
5 Porez na vino i rakiju privat. sektora	—	—	—	—	—	2.600
6 Porez na dohodak	—	—	—	—	—	8.460
7 Ostali prihodi	—	—	—	—	—	2.500
Sveukupno Din. 865.978	39.449	49.310	419.989	122.375	150.355	84.500
Indeks = 100	4,5	5,7	48,7	14,2	17,3	9,6
8 Dio fondova pod. koja ustupaju NO-u	—	—	—	—	—	23.669
UPUPNO PRIHODI NO-a grada	—	—	—	—	—	108.169

IV. GLAVA

RASPODJELA SREDSTAVA GRADSKJE OPĆINE ŠIBENIK

1. Društveni fondovi ukupno	Din. 84.500
od toga:	
a) za prosvjetu	Din. 31.760
b) za socijalno staranje	Din. 15.149
c) za narodno zdravlje	Din. 6.763
d) za drž. administraciju	Din. 25.813
e) budžetska rezerva	Din. 5.015
2. Investicije ukupno	Din. 89.449
od toga:	
a) Investicije iz sredstava NO	Din. 23.699
b) Investicije iz kredita (visina još nije određena)	—
c) Investicije iz sredstava pod.	Din. 65.780
d) Investicije zadružne	—

V. GLAVA

INVESTICIONA IZGRADNJA

- Ključni objekti osnovne investicione izgradnje: Predviđa se utrošiti globalno 3.844.299 Din.
- Važniji objekti iz sredstava NO-a i poduzeća: Plan nije postavljen ni po NO-u grada ni po poduzećima.

VI. GLAVA

STOPE AKUMULACIJE I FONDOVA

1. PRIVREDNA OBLAST INDUSTRIJA I RUDARSTVO

Stopa	
485	Grana 120 — kemijska industrija: Tvornica elektroda i ferolegura — Šibenik
115	Grana 122 — Drvena industrija: Pilana i tvornica sanduka — Šibenik
1251	Grana 124 — Tekstilna industrija: Tvornica tekstila »Jadranka« — Šibenik
90	Grana 127 — Prehrambena industrija: »Krka« ind. za preradu piodina — Šibenik
110	Grana 128 — Grafička industrija: Poduzeće »Štampa« — Šibenik

2. GRADEVINARSTVO:

100	Grana 412 — Gradnje: »Izgradnja« građevno poduzeće — Šibenik
100	Gradska građevno poduzeće — Šibenik
100	Pomorsko građevno poduzeće — Šibenik

3. SAOBRAĆAJ:

52	Grana 512 — Pomorski saobraćaj: Kot. brodersko poduzeće »Dupin« — Šibenik
60	Grana 515 — cestovni saobraćaj: Gradsko autotransportno poduzeće — Šibenik
80	»Jadrana« gradsko transportno poduzeće — usluge transportnih radnika, Šibenik

4. TRGOVINA:

60	Grana 611 — trgovina na veliko: Žitni fond — Šibenik
60	Skiadišta piva — Šibenik
60	Poduzeće »Vino« — Šibenik
60	Grana 612 — trgovina na malo: »Meso-voće« — Šibenik
60	»Kornat« — Šibenik
60	»Gradski Magazin« — Šibenik
322	»Otpad« — Šibenik
60	Agencija: »Transjug« — Šibenik
60	Zadrugni sektor:

5. UGOSTITELJSTVO I TURIZAM:

55	Grana 618 — Gradsko ugostiteljsko poduzeće »Jadrina« — Šibenik
62	Zadrugni sektor
55	Grana 619 — »Putnik« — Šibenik

6. ZANATSTVO:

50	Zanatstvo državno: »Dane Rončević« — Šibenik
50	»Modrava« — Šibenik
50	Zanatstvo zadružno:
55	Zanatstvo privatno:

7. POLJOPRIVREDA:

13	Privatni sektor
----	-----------------

VII. GLAVA

RASPODJELA AKUMULACIJE I FONDOVA PRIVREDNIH PODUZEĆA I OSTALIH PRIHODA

A. Iznos akumulacije i fondova privrednih poduzeća raspodjeljuje se na slijedeći način:

1. Od ukupnog iznosa akumulacije i fondova (po odbitku kamata i poreza na promet) izdvaja se za samostalno raspolaganje poduzeća:

u oblasti indutrije	2,8%
u oblasti poljoprivrede	7,2%
u oblasti gradevinarstva	6,3%
u oblasti saobraćaja	6,4%
u oblasti trgovine	16,6%
u oblasti ugostiteljstva i turizma	18,2%
u oblasti zanatstva	10,0%

2. Od takó umanjenog iznosa akumulacije i fondova uzima se u svim oblastima za fond zavoda za socijalno osiguranje kotara (grada) iznos koji se dobiva primjenom 10% na fond plata.

3. Ostatak akumulacije i fondova od 742.033 miliona dinara dijeli se ovako:

- 50,0% ili 419.989 miliona dinara služi za pokriće saveznih fondova;
- za pokriće potreba republičkih fondova služi i to: 16,5% ili 122.375 miliona dinara za fond Zavoda za socijalno osiguranje NRH.; 20,5% ili 150.355 miliona dinara za kreditni fond NRH za financiranje investicija i za budžet NR Hrvatske;
- 0,6% ili 49.314 miliona dinara za pokriće rashoda narodnog odbora grada.

4. Društvenim planom grada povećane stope AF preko stopa AF kojima se osiguravaju potrebe spomenute u toč. 3 i time povećan iznos akumulacije i fondova dijeli se na investicione fondove poduzeća i NO-a u odnosu 60 : 40.—

B. Iznos poreza na promet i dohodak i vlastiti prihodi raspodjeljuje se na slijedeći način:

viastiti prihodi	100%
porez na dohodak	100%
porez na promet	100%

VIII. GLAVA

DOKUMENTACIJA

Za dokumentaciju služe planovi pojedinih poduzeća i radnja, razrađeni po privrednim oblastima, granama, djelatnostima i sektorima vlasništva, koji su priloženi izvorniku ovog plana, koji se nalazi kod odjela privrede.

Svi mještani članovi Fronta

U nedjelju 11. ov. mj. održana je u Zirju predkonferencija osnovne organizacije Narodnog fronta, na kojoj su izabrani delegati za općinsku i kotarsku konferenciju Narodnog fronta. Pored 300 frontovaca konferenciji je prisustvovao drug Pere Skarica, predsjednik Kotarskog odbora Narodnog fronta.

U izvještaju, koji je podnio drug Josip Jerkov, predsjednik frontovske organizacije u mjestu, ističe se da je ova organizacija uspjela obaviti sve mjestane Zirja u frontovsku organizaciju. Pored toga, skoro svi frontovci redovito su posjećivali konferencije i sastanke, živo učestvovali u diskusijama, te raspravljali o problemima svoga mjesta i upoznavali se sa političkom situacijom u svijetu.

U prošloj godini održano je 16 frontovskih konferencija i sastanaka. Za održavanje političkih predavanja, kojih je bilo 28, veliku su pomoć pružili predstavnici JNA, a naročito poručnik Franc Grižon.

Organizacija Narodnog fronta vodila je brigu i o kulturno-prosvjetnom radu što pokazuju i uspjele priredbe koje je u prošloj godini održao aktiv Narodne omladine. Na ovom polju moglo je biti i boljih rezultata. Frontovci bi sa svoje strane trebali pružiti više podrške onima, koji učestvuju u izvedbama pojedinih priredbi. Otvorena je i narodna čitaonica, međutim, nije se još uspjelo da se u članstvo čitaonice upiše veći broj starijih ljudi i žena. U referatu se pored toga ističe, da pojedine prave nered u čitaonici o čemu bi svakako morali povesti računa upravo sami frontovci.

Frontovci Zirja ponose se uspjesima koje su postigli na dobrovoljnim radnim akcijama. Među najveće uspjehe svakako dolazi izgradnja zajedničkog doma, koji je podignut naporima svih frontovaca u mjestu. Pri tom je dato 1625 nadnica. Članovi Narodnog fronta su na ovoj konferenciji obećali da će dati svu dobrovoljnu radnu snagu za izgradnju škole, samo neka im se osigura potreban materijal.

U izvještaju je konstatirano, da je u protekloj godini bio slab rad sekcija AFZ, te je istaknuto, da bi naše žene trebale posvetiti veću pažnju odgoju djece i radu u organizaciji društva »Naša djeca«. Pored toga, kao glavni zadatak sekcije trebao bi da bude političko i kulturno uzdizanje žena.

Na konferenciji je, pored toga, istaknut jedan ozbiljan problem a taj je, da veliki broj ovaca, koje su ostavljene bez nadzora, upropaštavaju usjeve, mlade masline i šumu. Ovaj će se problem postaviti pred zbor birača s tim, da se ograniči držanje ovaca i da vlasnici osiguraju nadzor za vrijeme ispaše.

Pored ostalih, u diskusiji je učestvovao i drug Pere Skarica, predsjednik Kotarskog odbora Narodnog fronta, koji je odao priznanje ovoj organizaciji za postignute uspjehe, a isto tako skrenuo pažnju i na pojedine nedostatke. Pored toga, on je govorio o neprijateljskoj politici Vatikana prema našoj zemlji, te je objasnio uzroke prekida diplomatskih odnosa s Vatikanom. Prisutni članovi Narodnog fronta toplo su pozdravili izlaganje druga Škarice, te su i u samoj diskusiji odobrili odluku Vlade.

Prijedlog Društvenog plana

Narodnog odbora kotara Šibenik za 1953. godinu - za diskusiju

I. GLAVA

BRUTTO PROIZVOD CJelokUPNE PRIVREDE

u hiljadama dinara

Privredna oblast	Amortizacija	Platni fond	Akumulacija i fondovi	Ukupno
1. Industrija i rudarstvo	167.000	81.475	59.819	308.294
2. Poljoprivreda	75.056	497.622	70.021	642.739
3. Šumarstvo	—	8.300	800	9.100
4. Građevinarstvo	10.874	50.333	50.333	121.540
5. Saobraćaj	—	—	—	—
6. Trgovina	8.317	22.453	21.883	52.653
7. Ugostiteljstvo	1.046	2.863	2.430	6.339
8. Zanatstvo	1.334	16.319	12.159	29.812
UKUPNO	263.627	679.405	219.310	1.162.342

II. GLAVA

SREDSTVA KOJA SE UBIRU NA PODRUČJU KOTARA

1. Akumulacije i fondovi državnih poduzeća	102.111
2. Porez na promet proizvoda	43.300
3. Porez na dohodak	39.400
4. Ostali prihodi	8.365
Ukupna sredstva	193.176

III. GLAVA

RASPODJELA SREDSTAVA KOJA SE UBIRU NA PODRUČJU KOTARA

1. Akumulacije i fondovi državnih poduzeća koja služe za pokriće saveznih potreba	46.561
2. Sredstva za samostalno raspolaganje poduzeća	5.252
3. Doprinosi za socijalno osiguranje	28.163
4. Akumulacije i fondovi za pokriće potreba repub. organa	—
5. Akumulacije i fondovi za pokriće potreba kotara	22.135
6. Porez na promet proizvoda za pokriće saveznih potreba	—
7. Porez na promet proizvoda za pokriće repub. potreba	—
8. Porez na promet proizvoda za pokriće potreba kotara	43.300
9. Porez na dohodak za pokriće potreba Narodnog odbora	39.400
10. Ostali prihodi za pokriće potreba Narodnog odbora	8.365
11. Dio sredstava za samostalno raspolaganje poduzeća, koji se ustupa Narodnom odboru	—
12. Dotacija potrebna za pokriće viška rashoda nad prihodima	—
Ukupna sredstva za pokriće potreba kotara	113.200

IV. GLAVA

RASPODJELA SREDSTVA KOTARA

1. Društveni fondovi ukupno od toga:	106.900
a) za prosvjetu	29.625
b) za narodno zdravlje	21.341
c) za socijalnu politiku	4.952
d) za državnu administraciju	49.315
e) za dotaciju	—
f) za budžetsku rezervu	1.667
2. Investicije ukupno od toga:	361.300
a) investicije iz sredstava kotara	6.300
b) investicije iz kredita	355.000
c) investicije iz sredstava poduzeća	—
d) zadružne investicije	—

V. GLAVA

INVESTICIONA IZGRADNJA

1. Ključni objekti investicione izgradnje:	173.000
Dalekovod hidrocentrale »TITO« iznos kredita od toga:	—
gradnje	62.700
montaža	73.000
oprema	37.000
Tvornica za preradu ribe u Prvić Luci iznos kredita od toga:	30.000
gradnje	23.000
oprema	7.000
Gradnja mosta u Skradinu iznos kredita od toga:	90.000
gradnje	90.000
2. Ostali, investicioni radovi iz kredita iznos kredita od toga:	62.000
Investicije privatnog i zadružnog sektora	20.000
Cisterne	6.000
Osnova naselja	4.000
Investicioni popravci škola	4.000
Gradnja sporednih pogona	28.000
3. Važniji objekti iz sredstava kotara i poduzeća od toga:	6.300
Za zdravstvo (oprema)	2.360
za prosvjetu	—
a) gradnje	1.800
b) oprema	140
za komunalne radove (gradnje)	2.000

VI. GLAVA

STOPE AKUMULACIJE I FONDOVA

1. PRIVREDNA OBLAST INDUSTRIJA I RUDARSTVO

STOPA

Grana 111 elektroenergija	210
Hydrocentrala ugljenokopa u Siveriću, »Roški slap«	—
Grana 115 metalurgija raznobojnih metala	50
Tvornica aluminijuma i glinice, Lozovac	—
Grana 118 Brodogradnja	65
Brodogradilište »Vodopija Ivo Srečko«, Betina	—
Grana 120 Kemijska industrija	110
»Biljana« Zagreb, destilacija Pirovac	—
Grana 127 prehrambena industrija	52
»Riba« poduzeće za preradu i prodaju ribe	—
2. POLJOPRIVREDA	74
Poljoprivredno dobro »Žažvić«, Žažvić	—
3. GRADEVINARSTVO	100
Dalekovod Zagreb	100
Gradnja mosta pod. »Pionir«, Skradin	—
4. SAOBRAĆAJ	—
5. TRGOVINA	60
Kot. trg. pod. »Kornat«, Šibenik	60
»Gradski Magazin«, Šibenik	60
Zadružni sektor	60

6. UGOSTITELJSTVO

Općinsko poduzeće »Krka«, Skradin	55
Uslužno obrtno pod. »Krka«, Lozovac	55

7 ZANATSTVO

»Spuzvar« kot. pod. za lov spužava i koralja	50
Zadružno zanatstvo	50

VII. GLAVA

UČEŠĆE NARODNIH ODBORA U PRIHODIMA KOTARA

1. Učešće Narodnog odbora u prihodima od:	—
a) akumulacije i fondovi	100
b) porez na promet proizvoda	100
c) porez na dohodak	100
d) ostali prihodi	100

2. UČEŠĆE OPĆINA U PRIHODIMA NO KOTARA

Naziv općine	Porez na promet vina i rakije	Porez na dohodak	Porez na nasljedstvo	Vlastit prihod
NO općine Đevrske	11%	11%	76%	100%
NO općine Skradin	28%	28%	70%	100%
NO općine Šibenik-vanjski	20%	20%	57%	100%
NO općine Tjesno	21%	21%	50%	100%
NO općine Vodice	18%	18%	20%	100%

Perspektivni desetgodišnji plan razvika poljoprivredne proizvodnje

Za razliku od dosadašnjih jednogodišnjih planiranja u poljoprivrednoj proizvodnji, ove godine u čitavoj zemlji prešlo se na razradu perspektivnih planova iz poljoprivrede za duži period.

Jednogodišnje planiranje u poljoprivredi imalo je svog razloga, sadržanog u administrativnim mjerama otkupa, koje se provodilo u jednom određenom vremenu kad je to privredna situacija zahtijevala.

Međutim, nove privredne mjere, slobodna orijentacija proizvođača na proizvodnju onih kultura, koje su po rentabilnosti proizvodnje najveće, koje klimatskim i zemljišnim osobinama najbolje odgovaraju određenom području, stvaraju novu perspektivu u poljoprivrednoj proizvodnji.

Određeni faktori, klimatski ili zemljišni, faktori rentabilnosti, saobraćaja it. d., uslovljavaju na određenim područjima i određeni uzgoj poljoprivrednih kultura. Perspektivni plan poljoprivredne proizvodnje razrađen je na osnovu zbiru svih objektivnih faktora, koji utječu na našu specifičnu poljoprivrednu proizvodnju. Perspektivni plan za period od deset godina donosimo našim čitaocima radi eventualnih izmjena i nadopuna.

OPĆI DIO

Područje kotara zahvata 89.706 ha.

Geografski se područje može podijeliti na dva dijela: sjeverni — na sjever do toka rijeke Krke, i južni — južno od toka ove rijeke.

Sjeverni dio proteže se ispod Kistanjske površi do rijeke Krke pružajući se na usko formiranim geološkim bofama. Krila ovih bora od Đevrsaka na Bribirске Mostine sačinjava laporasti teren na kojemu se formira karbonatsko sivo i karbonatsko smeđe tlo, sa malo karbonatnih crnica, više gline i ilovače, a manje pjeskulje.

Zapadni dio ovog područja od Čiste Male preko Dazlina na Pirovac, Vodice i Zaton po svom sastavu odgovara južnom dijelu kotara.

Južni dio geološki predstavlja, mekši teren, koji kod rastvaranja ostavlja više rastrežito materijala, a rubifikacijom karbonata i dolomita stvara crvenicu manje ili više duboku, koja pokriva matični supstrat.

Pedološki područje dijelimo na tri dijela:

a) Na tla izrazito krševitog karaktera sa crvenicom, pličom ili dubljom sa velikim procentom sitnog kamena. Uopće to su siromašne poljoprivredne površine sa plitkim slojem zemlje bez humusnih materija, lako ocjdlive, teško zadržavaju vlagu, sa 20—30% kreča. Ovakove površine nalazimo na svim otocima jugozapadnog dijela kotara, zatim oko Grebašnice, Perkovića, Primoštena, Rogoznice, Sapihine Doca, Zagore i t. d. Ova tla odgovaraju uzgoju vinove loze, maslina, višanja, smokava i badema;

b) Na tla nastala na blagim kršnim pokrivenim većim slojem crvenice, sa manjim procentom sitnog kamena, sa humusom do 2%, tla manje ocjdliva, koja relativno bolje zadržavaju vlagu, sa 30—40% kreča. U poljoprivrednom pogledu ova tla odgovaraju uzgoju vinove loze, maslina, smokve, višnje, trešnje i ostalog voća ukoliko su površine boljih kvaliteta. Također postoji mogućnost uzgoja i povrća

ukoliko za to postoji mogućnost natapanja. Tla mogu temeljitom obradom i prikladnim đubrenjem biti veoma plodna. Ovakova tla nalaze se na području oko Šibenika, gdje stvaraju veća polja, kao Donje Polje, Danilo Polje, zatim oko Vodica, Zatona, Pirovca, Dazline i Putićana i

c) Na tla nastala na laporu, karbonatno siva i karbonatno smeđa sa manjim ili većim procentom gline i ilovače. Procent humusa kreće se oko 5—6%, sadržaj kreča oko 40—60%. Negdje lapor kao sušnja predstavlja nepropusni sloj, koji zadržava vodu uslijed čega dio površine lako plavi (Ostrovičko Polje dio Trolokava). Ova tla su pretežno aluvijalnog porijekla, ravna i prostrana (polja Bribirskih Mostina), blagog su nagiba ili ravna. Ova tla u poljoprivrednom smislu su za uzgoj raznovrsnih kultura, a ujedno su i najplodnija tla na području ovog kotara.

Klimatsko područje kotara ima uglavnom mediteransku klimu sa relativno blagim i kišnim zimama, suhim i toplim ljetima. Klima od mora prema unutrašnjosti varira od više na nižu temperaturu sa razlikom od nekoliko stepeni. Temperatura u godini 1951. kretala se od 0,9 C do 34,4, sa prosječnom godišnjom temperaturom od 16,1 C. Ove temperature mogu se uzeti kao obični godišnji prosjek.

Oborine redovito padaju u kasnoj jeseni, zimi i u ranom proljeću. U ljetnim mjesecima kiše padaju rijetko i to redovito u vidu pljuskova. U godini 1951. najviše oborina bilo je u mjesecu siječnju 141,6 mm, dok u mjesecu kolovozu najmanje sa 11,2 mm. Ukupna količina oborina u godini 1951. iznosila je 915,5 mm, ova količina predstavlja godišnji prosjek.

Suma godišnjih toplota kao i raspored po godišnjim dobama na poljoprivrednu proizvodnju utječe povoljno, dok je količina oborina u sumi nedovoljna, a raspored na godišnje doba nepovoljan, jer u periodu najveće vegetacije kasnog proljeća i ljeta oborina ima najmanje,

Zimu karakteriziraju ovi vjetrovi: jako jugo, hladna bura, ljeti: toplo jugo, maistral koji puše sa mora razblažujući jaku toplinu. Osim pomenutih vjetrova dolazi još u obzir kao specifični vjetrovi tramuntana koja puše sa sjevera, rjeđe levanaš koji puše sa sjeveroistoka i još nekoliko manjih vjetrova manjeg značaja. Vjetrovi općenito nemaju negativnog utjecaja na poljoprivrednu proizvodnju, osim rjeđeg mehaničkog oštećenja poljoprivrednih kultura.

Snijeg, dugi mrazovi, poledice, magla, su rjeđe pojave, dok rosa i slana u nekim godišnjim dobama nepovoljno utječu na poljoprivredu.

Broj stanovnika uključivši i gradsku općinu Šibenik iznosi, prema posljednjem popisu, 74.212 ili 14.455 domaćinstava, što u prosjeku čini 5,1 člana na jedno domaćinstvo. Stanovništvo na kotaru bavi se isključivo zemljoradnjom kao osnovnom privrednom granom. Na 18.928 ha obradivih površina na jedno seljačko domaćinstvo dolazi 1,5 ha ili 0,34 ha po jednom poljoprivredniku. Ovakav odnos obradivih poljoprivrednih površina i proizvodnja na istim površinama ne pokriva životne potrebe, tim više ako se uzme u obzir da je veći dio obradivih površina veoma slabo plodno zemljište. Uslijed toga dio domaćinstava uključen je uz rad na poljoprivredu i na drugu privrednicu, na primorskom pojasu na ribolov i navigaciju, dok je dio poljoprivrednog stanovništva iz unutrašnjeg dijela kotara upućen na emigraciju ili na najamni rad bilo u obliku privremenog sezonskog ili trajnog rada.

PROIZVODNJA PO GRANAMA I PRIVREDNI ZNAČAJ

Područje kotara po svom geografskom smještaju, reljefu, pedološkim uslovima i klimi pruža mogućnost za raznovrsnu poljoprivrednu proizvodnju. Međutim, mogućnosti su samo djelomično iskorištene, jer postojeći odnosi među poljoprivrednim granama ne odgovaraju potpuno ni uslovima tla i klime, a ni ekonomskim potrebama područja. Nedovoljna i nepotpuna obrada, općenito slaba primjena agrotehničkih mjera, primitivnost u obradi uzrok je da se potpuno ne iskorištavaju prirodne mogućnosti što umanjuje proizvodnju na jedinici površine.

Od 18.928 ha obradive površine, na pojedine privredne grane u postotku otpada:

žitarija	40,6%
vinograda	28%
voćnjaka i maslinika	20,2%
povrtnog bilja	5,5%
prirodnih livada	3,8%
krmnog bilja	1,6%
industrijskog bilja	0,3%

Ovaj odnos po poljoprivrednim granama odnosi se na proizvodnju 1951. godinu, ali može se uzeti kao

stalan sa manjim promjenama za protekli period od 10 godina.

Žitarija u 1951. godini bilo je 7.601 ha.

Pod ječmom 3.365 ha sa prosječnim urodom 5,3 mtc po ha pod pšenicom 1.632 ha sa prosječnim urodom 5,7 mtc po ha zobi 120 ha sa prosječnim urodom 3,8 mtc po ha raži 64 ha sa prosječnim urodom 4 mtc po ha kukuruzom 2.418 ha sa prosječnim urodom 8 mtc po ha

Vinograd. Pod vinogradom u 1951. g. bilo je 6.550 ha sa prosječnom proizvodnjom od 16 hl vina po 1 ha.

Voćnjaci i maslinici. Prema statističkim podacima pod voćkama i maslinama ima 2.934 ha, međutim, voćke i masline ne možemo vezati za navedene površine, odnosno te površine ne možemo smatrati isključivo kao površine pod voćkama i maslinama, jer i voćke i masline u češtim slučajevima nalaze se kao među-kulture u vinogradima ili oranicama. U odnosu na ovu konvenciju prirodnije je masline i voćke prikazati u broju:

maslina oko	600.000 stabala
smokava	170.000 stabala
badema	75.000 stabala
višanja	38.000 stabala
ostalog voća	35.000 stabala

Prosječna proizvodnja voća po stablu kretala se oko 7 kg, dok se prosjek uroda maslina u posljednjih 10 godina kretao od 8—9 kg.

Livade. Pod prirodnim livadama ima 364 ha sa prosječnim urodom od oko 20 mtc suhe tvari.

Industrijsko bilje. Industrijskog bilja bilo je 59 ha, uglavnom duhana sa prosječnim urodom od 250 kg po ha, pamuka sa prosječnim urodom 250 kg po ha.

Povrtno bilje sa 913 ha. Najvećim dijelom krumpir sa prosječnim urodom od 60 mtc po ha, zatim kupus sa 80—100 mtc po ha i t. d. Krmno bilje za 407 ha sa prosječnim urodom od oko 25 mtc suhe tvari.

Pašnjavi i kamenjari sa 61.447 ha sa prosječnim prinosom od 100 kg suhe tvari po jednom ha.

Stočarstvo	
Konja	1.960 kom.
goveda	2.446 kom.
ovaca	70.812 kom.
svinja	3.771 kom.
peradi	27.486 kom.
košnica	709 kom.
koza	4.311 kom.
magaraca	4.772 kom.
Mazga i mula	717 kom.

(Nastavit će se)

**JESTE LI
PODMIRILI
PRETPLATU?**

VIJESTI IZ NAŠEGA GRADA

VELIK USPJEH FILMA

„DOKUMENTI JEDNOG VREMENA“

Prošlog tjedna prikazivan je u gradskom kinematografu »Tesla« domaći cijelovečernji dokumentarni film »Dokumenti jednog vremena«, koji obraduje politička, društvena i ratna zbivanja u našoj zemlji za posljednjih 50 godina.

Prvi dio filma sniman je tek u počecima filmskog stvaranja, pa stoga fotografije i tehnika zaostaju mnogo za drugim dijelom. Glavni uspjeh scenarije i režisera M. Bašića leži u tome, što je snimke iz doba nijemog i ton filma

uspio povezati u jednu jedinstvenu cjelinu. Naročito dobro obradeno je razdoblje NOB-e, gdje su obuhvaćeni svi najvažniji događaji (poziv KPJ na ustanak, prve borbe sa okupatorom, razorno djelovanje domaćih kvislinga, neprijateljske ofanzive, zasjedanje AVNOJ-a u Jajcu, desant na Drvar, oslobođenje zemlje i proglašenje nove Jugoslavije).

Preko 6 hiljada posjetilaca nesumnjivo govori o velikom uspjehu ovog filma, koji je pobudio interes i kod onih ljudi — rijetkih posjetilaca kinematografa, a iz kojeg broja se može utvrditi da je svaki treći građanin gledao ovaj domaći dokumentarni film.

Promet u luci

Za posljednjih deset dana nalazilo se je u našoj luci nekoliko stranih i domaćih brodova. Na stovarištu Šipada vršili su ukrcaj drvene građe talijanski brod »Marija Kozulić« i domaći prekoceanski brod »Titograd«. Prije dva dana isplovio je iz luke za SAD američki brod »T. J. Stevenson«, koji je ukrcio 6000 tona kromove rudače. Također je iz luke isplovio talijanski brod »Cavallo« sa teretom od 200 tona sirovog magnezita za Englesku. U luci se sada nalaze: talijanski brod »Grifone«, koji iskrcava 10 hiljada tona ugljena za teksiranje dovezene iz SAD, te domaći brod »Korčula« koji vrši ukrcaj pečenog magnezita za Holandiju u ukupnoj količini od 1900 tona.

„SCAMPOLO“ priča

Povodom veoma uspjele kreacije u kazališnom komadu »Scampolo«, u kojoj je uvjerljivo tumačila glavnu ulogu, naš saradnik zamolio je Veru Habulin za kratak razgovor, na koji se ona rado odazvala.

Od kada ste počeli raditi u kazalištu i gdje?

1949. godine prvi puta sam nastupila u Narodnom kazalištu u Sisku, gdje sam se nalazila pune tri godine. Kroz to razdoblje odigrala sam pnaest uloga. Među najuspjelije svakako spadaju Vivie u »Zanat gdje Waren« od B. Shaw-a i Petronjela u »Dundu Maroju« od M. Držića.

Da li ste i ranije imali sklonosti za rad na pozornici?

Prije nisam imala nikada prilike javno nastupiti, iako sam osjećala sklonosti za kazališnu glumu. Moj davni san, eto, ipak je ostvaren.

Koju ulogu smatrate najuspjelijom na pozornici šibenskog kazališta?

Od svih devet uloga, koje sam dosada imala, za najbolju smatram nesumnjivo ovu posljednju u »Scampolu«. Ulogu, koju mi je povjerio redatelj Lj. Nalis, u prvi čas nisam sa zadovoljstvom primila, jer sam oduvijek smatrala da mi više leže ozbiljne negoli komične uloge. Naprotiv, u tome sam se, kako izgleda prevarila.

A nešto o našoj kazališnoj publici?

Već od prvog mog nastupa na daskama ovog kazališta dobila sam utisak da šibenska publika neobično voli kazalište i da ujedno vrlo dobro zna razlikovati dobre od loših komada. Veoma je objektivna i sa zadovoljstvom je primila komediju »Scampolo«. I ovom prilikom preko vašeg lista srdačno zanvaljujem na njenom toplom prijemu

Kazališni kolektiv postigao je mnogo uspjeha u svom dosadašnjem radu, te da li bi nam o tome mogli nešto reći?

Dobri rezultati postignuti u ovoj sezoni, rezultat su velikog zalaganja uprave i cijelog kolektiva ovog kazališta, ma da i ono ima svojih objektivnih teškoća, koje onemogućavaju veći zamah u njegovom razvitku. Za nas mlade glumce kudikamo bi bilo korisnije kada bi povremeno dolazili strani redatelji, od kojih bi mnogo štošta naučili. Uza sve to, mnogo dugujem zahvalnosti Ljubi Nalisu, koji je uložio dosta truda oko režiranja »Scampola«.

Ovdje moram istaknuti, da su za vrijeme zimskih mjeseci uslijed nezagrijavanja kazališta sami glumci izloženi oboljenjima, a vjerojatno se i publika neprijatno osjeća, što se negativno odražava i na samoj posjeti u zimskom periodu.

Možda imate kakav prijedlog za rješenje ovog problema?

Moje je mišljenje, da ovo krupno pitanje uprava kazališta ni uz najbolju volju nije u stanju riješiti, jer joj za to nedostaju potrebna sredstva. Svakako, da bi se sa ovim pitanjem odgovorni faktori trebali pozabaviti, a ujedno smatram da bi i građani sa svoje strane pružili pomoć kako bi se na neki način riješilo i ovo pitanje — zagrijavanje kazališta.

Da li bi nam na kraju mogli nešto reći o vašoj sljedećoj ulozi?

Upravo sada vršimo probe novog komada »Moral gde Dulske« od Zapoljske, u kojoj igram jednu od glavnih uloga. Nadam se da ću ponoviti uspjeh iz prošlog komada završila je popularna »Scampolo«.

J. Jakovljević

Željezna vrata USMRTILA DJEČAKA

Dana 8. I. 1953. godine u dvorištu DTO »Partizan« smrtno je nastradao dječak Rajko Petković, star 11 godina. Do nesretnog slučaja došlo je na taj način, što su se glavna vrata DTO »Partizan« teška oko 200 kg odjednom srušila i smrtno ranila spomenutog dječaka.

Postavlja se sada pitanje, kako je moglo doći do toga, da su se vrata srušila? Mnogi govore da su svemu tome kriva djeca. Međutim, to nije tako. Tačno je, da su se okolna djeca svakodnevno skupljala u spomenutom dvorištu, narušavala red u zgradi, razbijala stakla, pa čak i krađe vršila i da je jednom tome trebalo stati na kraj. Ali, da se ta njihova raskalašenost plati jednim mladim životom, to je ipak previše.

Razlog da su se vrata srušila ne leži u tome što su se djeca uspinjala na vratima, kako mnogi pričaju, već u tome što su ona nestručno postavljena. Poznato nam je svima, da se u posljednje vrijeme u našem gradu vrše razni radovi u cilju ljepšeg izgleda grada. Jedan od takvih radova zahvatio je i ulicu Miminac koja se je u izvjesnoj mjeri proširila. Dvorište DTO »Partizan« je u nekoj mjeri skraćeno, pa su njegova ulazna vrata za nekoliko metara po-

maknuta unatrag. Zbog toga trebalo je napraviti nova vrata. I eto, baš na tom ulazu »stručnjaci« su, valjda po novoj metodi, umjesto sa dva vijka (šarafa), kako je to propisano, pričvrstili vrata samo sa jednim vijkom. Osim toga, zupci na tom vijku pri kraju su izgledani, pa je matica na njemu vrlo labavo stajala i nije ni čudo, da su se vrata nakon 2 ili 3 mjeseca srušila.

U ovom slučaju vrata su se nanovo postavljala, pa ih je u pravom smislu trebalo i postaviti. To znači, da je u prvom redu trebalo staviti nove vijke sa maticama, jer o njima ovisi kako i koliko će vrata stajati. Nadalje, trebalo je napraviti svod nad vratima, kako je to i prije bilo.

Iz svega navedenog se najbolje vidi, kako zbog tuđe nepažnje i nemarnosti mogu ljudi da gube svoje živote. Prema tome, one koji su vodili te radove treba pozvati na odgovornost i kazniti ih.

Žalosno je jedno, a to je, da se, kad je nesretna majka svoje skoro mrtvo dijete držala na rukama i molila vlasnika auto-taksija Matkovića, da joj ga hitno preveze u bolnicu, ovaj se nećkao i postavio pitanje: »Lako je tebi govoriti, a tko će meni platiti i očistiti auto?« Marko Baljkas

ŠIBENIK KROZ TJEDAN

Table with 2 columns: Narodno kazalište and Vlakovi. Narodno kazalište includes CERVRTAK, SUBOTA, and NEDJELJA. Vlakovi includes Polazak iz Šibenika, Dolazak u Šibenik, and Autobusi.

Table with 2 columns: Kinematografi and Narodno sveučilište. Kinematografi includes TESLA, MONTE CARLO, and SLOBODA. Narodno sveučilište includes U srijedu 21. siječnja o. g. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća.

Table with 2 columns: Narodno sveučilište and Dežurna ljekarna. Narodno sveučilište includes U srijedu 21. siječnja o. g. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća. Dežurna ljekarna includes Službu vrši II. državna ljekarna — cesta Bratstva i Jedinstva.

Table with 2 columns: Narodno sveučilište and Parobrodj. Narodno sveučilište includes U srijedu 21. siječnja o. g. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća. Parobrodj includes Polazak iz Šibenika.

Table with 2 columns: Narodno sveučilište and Dežurna ljekarna. Narodno sveučilište includes U srijedu 21. siječnja o. g. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća. Dežurna ljekarna includes Službu vrši II. državna ljekarna — cesta Bratstva i Jedinstva.

Table with 2 columns: Narodno sveučilište and Dežurna ljekarna. Narodno sveučilište includes U srijedu 21. siječnja o. g. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća. Dežurna ljekarna includes Službu vrši II. državna ljekarna — cesta Bratstva i Jedinstva.

U stakleniku

VJEKOSLAV KALEB

Eto doskakuće otac Balenov. Odebeo, fino obučen: svjelle sivo sukno i svila, zlatni predmetički proviruju tu i tamo, prstenje, diskretan miris. Kao da je iz pjene rođen; a čto: daj da se prihvatim poslo, mirisnog posla za mnogo novaca, novaca, novaca... Dobar dan, — propusti kroz zube, kad je vidio da društvo ne čini nijedna jača osoba. Očima sjajnim i nemirnim vrebao je neprestano, da mu ne izmakne prigoda ubode u pravo mjesto. Da ne mora razgovarati, obrati se zemljopisnoj karti: — Gdje je Poljska? — tražio je u Aziji. U trijemu ugleda dva profesora; brzo im priđe i s umjetnom nehajnošću počne razgovarati. I vidiš kako je s njim ljubazan profesor Neradović, koji je inače trom, Golem, kroz naočale gledaju mu oči kao u poskoka; on znade na jednom upitu dati petnaest slabih ocjena. Jakovu je rekao: — A kad u prirodopisu imaš nedovoljno, kako možeš u matematiци i mali pozitivnu ocjenu!

mojega prozora k školi. Ubiru cvie- tić kroz ogradu: — Hoće li me pitati? Hoće, ne će, hoće, ne će... hoće... Crkva se obarima oko očiju zastane. — Fita! će me! dam kući. — Ali naučila si! — govori druga. — Da, puno mi vrijedi kod njega; nisam nu simpatična... — Ja nisam ni htjela naučiti. Ona od prirodopisa dala nam je toliko; četiri strane: naučite, kaže; što je mene briga za druge predmete. A matematiku nisam mogla naučiti; onaj... govorio je: ovako, ovako, pa ovako... ništa ne tumači, nego samo kaže, ovako se to radi, a lko nije razumio, neka se potruđi da kod kuće razumije — kao da moj otac ima novaca da troši za instrukcije. — A jes li vidjela kako je mudra ona iz zemljopisa; nikada ne tumači, nego lukavo kaže: da vidim, kako ćete vi sami ovo naučiti! — Cekaj, hoće li mene pitati! — Hoće, ne će, ne će... ne će... Hvala ti, Gospe... — Objes su zatim išle, kako i svako jutro idu na jata djevojčica, u crkvu da izmole milost i pomoć gospinu u onom posljednjem sudu u školi. I moj Jakov je počeo uvoditi

neke običaje: ne bi ostavio po noći knjige u sobi ni za što; jer to može prouzročiti slabu ocjenu... On opet priđe skupu i nastavi glasno: — Oni ne mogu razumjeti dječicu... Vi ne razumijete djecu, gospodo moja, nemate mudrosti da podnosite njihove potrebe i njihovo shvaćanje stvari. A opet poznato je, da je dobar učenjak i dobar pedagog, — rekao bih ja njima. — Poznato je otkriće psihologije, koje je ustalom i načelo pedagogije, da srednje razvijen učenik nije nikada, ili gotovo nikada kriv za neuspjeh. Ako učitelj uspije da privuče dječju pažnju, to jest, da predmet unese u središte njegova interesa, onda je škola zabava. A ocjenjivati treba prema interesu, zanosu i shvaćanju u toku rada, a ne prema spremnosti da odvrati na pitanje... To je obratna selekcija; laktaši napreduju. Poznato je da talentirana i osjećajna djeca nisu spretna za odgovore... Oni su ga opet ne razumijevajući gledali. — Tako je, tako... — potvrdivali su prazno, a vrebali su, za profesorima, da se pomažu okušanim sredstvima zaštite. — Ali jedno je održati govor sam sebi, a drugo skupini ljudi koji su samouvjereni, neizmjereno vjeruju u svoju diplomu, — pomisli on

(Nastaviti će se)

IZ SPORTSKOG ŽIVOTA

Gostovanje splitskog „Hajduka“

HAJDUK - ŠIBENIK 5:1 DOMAĆI SU ZASLUŽILI POVOLJNIJI OMJER

U nedjelju 11. ov. mj. gostovao je u Šibeniku prošlogodišnji prvak države splitski »Hajduk«, koji je u prijateljskom susretu pobijedio domaću momčad »Šibenika« sa rezultatom od 5:1 (2:1). Zgoditke za »Hajduk« postigli su: Broketa u 30 min., Senauer u 42, Senčar u 48 i Matošić u 65 i 85 minuti, dok je za domaću jedini zgoditak postigao Đurić

u 7 minuta. Pred oko 2500 gledalaca sudio je M. Crnogača iz Šibenika.

Momčadi su nastupile u ovim sastavima:

ŠIBENIK: Aras, Erak I, Jelenković, Tambača, Erak II, Blažević, Grgurina, Bego, Đurić, Tedling i Živković.

HAJDUK: Vulić, Delić, Grčić II, Grčić I, Krstulović, Luštica, Senauer, Broketa, Ma-

tošić, Senčar i Arapović.

Početni udarac imao je »Šibenik«, koji je igrajući niz jak vjetar; bio većim dijelom prvog poluvremena nadmoćniji. Ta premoć na terenu realizirana je već u 7 minuta, kada je Đurić uspio, griješkom protivničke obrane, zatresti mrežom. Prvih pola sata igre »Šibenik« je stalno napadao i često pucao, ali je neefikasnost navalnog reda upropastila četiri zrele šanse za gol. Međutim, nakon tog pritiska »Hajduk« se sreduje i dugim

loptama preko svojih krila nastoji ugroziti vrata domaćih. Snalažljivost gostiju došla je i ovog puta do izražaja. »Hajduke« je od svega tri udarca, koja je uputio na gol »Šibenika«, uspio ne samo izjednačiti nego štaviše i povesti.

U nastavku »Hajduk« je prikazao, usprkos vjetra, dobru igru protkanu veoma smišljenim kombinacijama, koje su urodile zgodicama Senčara i Matošića. Međutim, i domaći su imali prilike sniziti rezultat iz postignutog visokog rezultata ne bi se moglo reći da je domaća momčad igrala podjednaku ulogu. Naprotiv, ona je predvedenom igrom zaslužila kudikamo bolji rezultat. Igralo se s obje strane veoma fer, a publika je toplo pozdravila nastup prošlogodišnjeg prvaka.

Kod »Hajduka« najviše su se istakli Luštica, Matošić i Senauer. Senčar, koji je prvi put nastupio za »Hajduka«, dao je osrednju igru. Ostali su uglavnom zadovoljili. Domaći su imali najbolje igrače u Jelenkoviću, Eraku II i Blaževiću. Đurić i Tedling mnogo su se trudili, ali im je manjkao završni udarac na gol. Grgurina na desnom krilu uglavnom je zadovoljio.

Sudac je bio dobar, iako nije imao težak posao, jer su obje momčadi igrale fer.

SKUPŠTINA ŠIBENIKA

U nedjelju 18. siječnja o. g. u prostorijama Mjesnog sindikalnog vijeća (povije Narodne kavane) NK Šibenik održat će svoju glavnu godišnju skupštinu sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj upravnog odbora
 - a) tajnika
 - b) blagajnika
 - c) nadzornog odbora
2. Razriješnica dosadašnje uprave
3. Izbor novog upravnog odbora
4. Zaključci

Pozivaju se svi članovi kao i prijatelji društva da neizostavno prisustvuju. Početak u 9 sati ujutro.

Hajduk - Šibenik u brojkama

U prvom poluvremenu »Hajduk« je uputio na vrata »Šibenika« 5 udaraca. Od toga 1 pokraj vratiju, 2 su postala plijenom vratara, dok su 2 realizirana zgodicama. »Hajduk« je izveo 2 kornera, dok su njegovi igrači učinili 9 prekršaja, od kojih Senauer 3.

U istom razdoblju »Šibenik« je uputio prema Vulićevom голу 19 udaraca, od kojih 10 van gola. 1 je pogodilo stativu, dok je samo jedan bio poslan u mrežu. Ostalih 7 upućenih lopti zadržao je Vulić. Kornera je izveo svega 1, a prekršaja 5, od kojih Erak II. 3.

U drugom dijelu igre »Hajduk« je uputio prema голу, ukupno 10 udaraca, od toga 4 van gola, 3 je zadržao Aras, dok su ostala 3 pogodila mrežu. Kornera je izveo 3, a prekršaja 6, od kojih Senčar 2.

»Šibenik« je, međutim, pucao prema голу 10 puta, od čega 6 van gola. Kornera je izveo 1. U tom dijelu nije napravio niti jedan prekršaj.

A NEGDOTE

Nekoliko godina prije Prvog svjetskog rata prisustvovao je avijatičar Willur Wright, jedan od dvojice slavne američke braće, svečanom banketu, koji je bio održavan njemu u počast. Kada je došlo vrijeme nazdravice, pozvao ga da i on uzme riječ.

Wright, koji bijaše odličan govornik, ispričao se riječima: »Moja gospodo, papiga je ptica, koja dobro govori, ali rđavo leti; molim, da mi se oprostite što i ja nisam kao dotična ptica.«

OBAVIJEST

Ovim obavijestavamo naše poslovne prijatelje da je dosadašnji broj tekućeg računa kod Narodne banke-Šibenik izmjenjen i sada glasi:

531-T-134 redovni

531-T-135 za potrošačke kredite

Molimo da se ubuduće kod novčanih doznaka poslužujete navedenim tekućim računima.

»Gradski magazin« - Šibenik

Pažnja!

Novo sniženje cijena prozorskom staklu:
Prozorsko staklo
2 mm. dinara 320.-m².

»Gradski magazin« - Šibenik

R. Dobra

ZABAVA • POUKA • ZANIMLJIVOSTI

„Kunići“ za Staljina

U jednom senatorijumu na Kavkazu živi 30 staljinovih dvojnika, koji služe kao kunići za sve vrste eksperimenata za koje svjetski naučnjaci misle da bi mogli biti od koristi za produženje Staljinovog života. Evo, pojednosto, koje je iznio Dr. Saboskin u engleskom časopisu »Everly boy's«. Eksperimentat je, naime, počeo 1939. god., kada su ruski liječnici obišli mnoga sela u kojima su skupili oko 200 ljudi iste starosti i vrlo sličnog fizičkog

izgleda sa Staljinom. Svi su ovi odvedeni u Kijev gdje je na institutu za eksperimentalnu biologiju od svih ovih izabrano 30 najbližnjih Staljinu. Poslije prvog neuspjelog eksperimenta, koji je prouzrokovao smrt jedanaestorice od 30 izabranih, daljnji eksperimenti su prekinuti uslijed rata. Ovi su ponovno nastavljeni 1946. god. u Kislovodskom sanatorijumu na Kavkazu. Tamo je dovedeno 11 novih »ljudi kunića«, na mjesto onih koji su postali žrtve eksperimenata.

Naglo povećanje stanovništva

Iz jednog izvještaja Svjetske zdravstvene organizacije proizlazi da se stanovništvo na Zemlji povećava svakog dana za 60 hiljada. U istom izvještaju se govori da je u tri posljednja vijeka porastao broj stanovnika za više od četiri puta. Naime, godine 1650. iznosio je 545 miliona, a 1949. god. 2 milijarde i 378 miliona stanovnika. Povećanje stanovništva, koje je zabilježeno za posljednjih 50 godina, bilo je veće nego ukupan broj stanovništva od 1650. godine. Najveći prirast zabilježila je Argentina: od 4 miliona stanovnika godine 1910., na preko 17 miliona koliko ona danas broji. Od konfienata, po priraštaju stanovništva Amerika stoji na prvom mjestu. Broj njenih stanovnika za posljednjih 50 godina porastao je za preko 150 miliona ljudi.

Potrošak duhana u svijetu

Najviše duhana popuši se u Belgiji i to 2322 grama po stanovniku. Za njom slijede: Danska i Holandija sa približno istom količinom, zatim Švicarska sa 2086 grama, pa grupe država sa srednjim potroškom duhana između 1230 i 1530 grama (Zapadna Njemačka, Francuska, Švedska, Grčka i Norveška). Poslije njih dolazi Italija sa 833 i Portugal sa 608 grama.

Ako usporedimo potrošak sa srednjom cijenom prodaje duhana, vjerovat ćemo da je on najskuplji u Italiji, tako da je srednja cijena pretvorena u francuske franke od 1949. god. bila 5.247 franka. Naprotiv Belgija, koja ima najveću srednju potrošnju, ima jednu od najnižih cijena (2.129 franka). Iako švicarska ima jedan od najvećih prosjeka potrošnje, ipak srednja cijena ne premašuje 3.023 franka.

HUMOR

U MRTVAČNICI

Jedna žena bojažljivo je tražila nekog u mrtvačnici.

— Tražite li nekoga? — upitalaše je.

— Da, svog nečaka.

— Je li pokojnik imao kakvu osobitu oznaku?

— Dakako! Na lijevo je uho bio siromah gluh . . .

ZAHVALNA ULOGA

— Ima li izgleda, da se svim publici u ulozi koju ste meni namijenili?

— Svakako, ta umirete već u prvom činu.

UZDAH TENORISTE

Neki je tenorista ponovno pjevao pred intendantom, kazališta, ali do angažmana nije došlo.

— Užasno, reče tenor — a ja sam potrošio za svoje školovanje 120 hiljada dinara.

— Vidite dakle, kako čovjek mnogo puta dobiva vrlo malo za svoj novac . . .

MALI OGLASNIK

STARIJU ŽENU ILI PENZIONERKU za pripomoć u kućanstvu kod male obitelji tražimo. Javiti se poduzeću: »Dupin« — kod ribarnice Šibenik.

Ako želite bombone, pu-njene sa kiselim kupusom.

Sa oprecre »SYLVA«